

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis Tollenarii Brvgensis e Soc. Iesv Specvlvm
Vanitatis Sive Ecclesiastes Solvta Ligataq. Oratione
Dilvcidatvs**

Tollenaer, Jean de

Antverpiæ, 1635

Prosa Exegesis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68633)

Vitæ vocamus crâstinum aut perendinum?

Vix hora calculis datur.

*Hunc, quem dicamus, mortis immemores, iocis,
Cum morte partimur diem.*

Ergo quod horæ superat in lucris habens,

Et vana damnans gaudia,

Tandem execrandis statue sceleribus modum,

Nec frana des licentiæ.

Dum res, & etas, dumque blanda Numinis

Inuitat indulgentia,

Moriendo vitus praueni instantem necem;

Et ne occuperis, occupa.

PROSA EXEGESIS.

QUIS autem non omni studio atque industriâ occupet hanc fatalem necessitatem, qui norit, mortem naturæ legem esse, & inuitabile mortalium tributum; qui serio expenderit, rigidum hoc tributum ad nutum Auctoris naturæ nullâ certâ præstitutâ die pendendum; qui denique exploratum habuerit, vt longissimas vitæ paciscatur inducias, longas tamen esse non posse.

Et quidem fatalis huius necessitatis se nemini gratiam esse facturam, natura testata est, quæ nouam indies ante oculos nostros notorum ignotorumque funebrem ducit pompam.

Quid, quòd ne ab illis quidem abstinuit manum, per quos olim populus iurare consueuerat, Principes dico, ac Deos? Vbi nunc Seianus ille sub Tiberio magnus, cuius fortuna voti mensura videbatur? Vbi potentissimi orbis Monarchæ, qui gentis suæ dominatum ad summum imperij culmen euexerunt, apud Baby-

H h h 3 lonios

& Monarchis,

lonios Nabuchodonosor, apud Persas Cyrus, apud Græcos Alexander, apud Romanos Augustus? Nunc etiam mausolæa ipsorum in rudera terramque dilapsa sunt, nedum ut massa carnea superstes esse potuerit.

etiam is qui olim inter Deos numerati.

Amob. l. 4. & 8. Contra Gentes.

Quid illos producam, quos aris, ac fanis, & omni diuinitate Gentilitas consecrauit? Ne illi quidem, qui per eorum numen iurabant, eorundem sepulchra nos latere voluerunt. Nam & in Cretâ Iouis sepulchrum coluerunt, & in Spartanorum ac Lacedæmoniorum finibus terræ mandatos Castores, & in Sicilia tumulatum Saturnum, & in Ægypto Isidem ac Osirim, & in Oetâ redactum in fauillas Herculem, memoriæ prodiderunt.

Etiam Christus scilicet morti subiectus.

Sed nihil miremur eos communi fato occubuisse, quos stulta Græcorum celo transcripsit opinio, cum ne illis quidem impune nasci contigerit, quos Christiana pietas æternitati consecrauit. Sed quid ego hæc disputo, cum Christus ipse Dei Filius, cui in omnes vitæ mortisque imperium fuit, se mortis legibus non subduxerit?

Plutarc. in Romulo.

Vita humana fragilitas.

Luc. 12, 18

Maneat igitur hoc animis nostris infixum, quidquid ortum habet, ad occasum spectare; quidquid natum est, oportere denasci. Quod ut facilius animis nostris obuerfetur, frequenter utamur symbolo illo, quo Romulus olim vsus est: qui cum Pop. Romanum in centurias diuideret, singulos singulis centuriis viros præfecit, qui manipulum fœni conto affixum gestarent. Sed cur fœnum potissimum adhibuit, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur; nisi ut hoc symbolo vitæ fragilitatem & incertitudinem nobis adumbraret? Quid enim Deo facilius, quam fœnum nostrum vnico nutu in fumum ac fauillam redigere? Quod si fecerit, quis de iniuriâ cum infinitâ illâ maiestate expostulabit? quis ius posses-

possessionis obtendet? Certè impudentis animi sit, indignari inde se exire, quò admissus est precario. Mali nominis debitor est qui mutuum repetenti moras nequit. Et quis ignorat, iure debitum à nobis reposci, cui neque tempus foenebre, neque Kalendarum terminus præscriptus est? Quis est, quamuis sit adolefcens, cui sit exploratum, se ad vesperum esse victurum?

Mors debitum exigat.

At, inquires, ante tempus mori, miserum est. Pellantur istæ ineptiæ & querelæ plusquam aniles. Quod enim est illud tempus? Naturæne? at ea quidem dedit usuram vitæ tamquam pecuniæ, nullâ præstitutâ die. Quid est igitur quòd querare, si repetit cum vult? eâ enim conditione acceperas.

Cicero in Catone Maiore, & Tuscul. 1. Nullum mori certum tempus.

Quæ verò ætas longa est? aut quid omnino homini longum? Nonne modò pueros, modò adolefcentes in cursu à tergo insequens, nec opinantes affecuta est senectus? Bestiolas quasdam, ait Aristoteles, & ex illo Cicero, circa Hypanim fluvium reperiri, quæ oriente Sole nascantur, occidente occidant; vnde Ephemeræ dicuntur. Harum quæ ad sextam horam diei, id est ad meridiem peruenit, iam maturæ est ætatis: si quæ ad nonam, id est tertiam pomeridianam pertigerit, iam vetula moritur; si qua verò ad ipsum Solis occasum, hæc planè decrepita.

Nulla hic ætas longa.

Cicero Tuscul. 1.

Ridicula sunt isthæc, dicet aliquis. Sit ita verò, dummodò non minùs ridiculi censeantur illi, qui ad æternitatem atque immortalitatem nati, in his tantis mortalis vitæ angustiis longam, prouectam, decrepitam ætatem somniant. Plus dico: adsit aliquis primæuæ mortalium ætatis admirator, vincat ipsum humani generis parentem annorum numero, totumque die fatali expleat millenarium. Quid si nunc hesternæ diei ephemeram

meram

meram cum hoc beatulo comparauero? Explodam proculdubio, nisi diuinum Vatem in testem citauero. Dic igitur Rex sanctissime, quid videtur? *Mille anni*, inquit, *ante oculos tuos, tamquam dies hesternæ, quæ præterijt.* O vanitas! Quid est vita nostra? *Vapor est ad modicum parens.* Quid est vita nostra? *Quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra.* Quid est vita nostra? Instar fragilis telæ, quæ vix inchoata, à texente succiditur. Denique quid est vita nostra? Nihil aliud quàm vmbrae fomnium, ludus fortunæ, spoliū temporis, trutina calamitatis.

Est hæc Philosophia fructu inprimis & effectu prægnans: quæ si frequenter oculis nostris animisquæ obuersaretur, præclara nobis in omnem vitam documenta suggereret. Primum enim, si tam fragilis & fluxa est hæc vita mortalis, quid in eâ, tamquam in æternitate, longam aut curarum, aut honorum, aut voluptatum seriem disponimus? quid rebus perituris tanto affectu adhærescimus? Præclare monent sapientes, vt in vitâ agendâ appetitum omnem, quantum fieri potest, auferamus aut circumcidamus. In vnoquoque eorum, inquit, quæ iucunda sunt, vtilia aut chara, aduerte quale sit quod amaueris. Si vitrum diligis, dic, Vitrum diligo; sic eo confracto minùs hoc damno percelleris. Si filium diligis aut vxorem, dic, Hominem diligo; ita, cum naturæ debitum persoluerint, infracto animo iacturam feres. Prudenter igitur religiosissimus Imperator Ferdinandus, cum eximium Venetorum donum, vitream scilicet arcem, à Cimeliarchâ postulasset, vt Magnatibus quibusdam ostenderet, & ille trepidus pallidusque tergiuersaretur, fractamquæ tandem fateretur, lenissimè respondit: Nihil est quod perturberis, vitrea erat.

Psal. 89. 4.

Iac. 4. 14.
Vita hu-
mana
quid.Iob 14. 2.
Isaie 38.Varia ex
vita fragi-
litate &
mortalitate
certitudine
documenta.Affectus
fragili vi-
ta non ad-
hærescat.

erat. Utinam hoc in omni mœsto ac inopinato casu meditentur homines, dicantque quod antè ex Laberio de fortunâ diximus,

Fortuna vitrea est, quæ dum splendet frangitur.

Laberius.

Dicamus & nos:

Hæc vita vitrea est, quæ dum splendet frangitur.

Alterum documentum, quod hinc elicimus, & ad rem præsentem propius accedit, hoc est: si fatalis omnibus incumbit necessitas, si ne momenti quidem vnius possessionem firmam ac stabilem tenemus, si tam angustis limitibus vitæ nostræ spatium circumscriptum est; quâ fronte audet vilissimus terræ vermiculus, imò cineris pugillus, mox inter reos ac facinorosos extremo tribunali sistendus, supremum Iudicem laceßere, eius numen fugillare, providentiam explodere, & æqualia bonis malisque in terris præmia criminari? Quò tendis vaga mens? & quid tibi vis per hanc curam curiosam? tangere cælestes illos affectas ignes? liquesces æternæ illius flammæ incendio. Scandere in arcem diuinæ providentiæ? tantò periculosius ruës, quantò magis inaccessa & abrupta tentaueris. Ut papiliones & minuta quædam animalcula vespere lucernæ lumen identidem circumuolant, donec amburantur, sic humana mens lasciuit circa arcanam illam flammam. Si hospes aliquis arbitrari leges aut instituta patriæ tuæ velit, siflere eum iubeas & faceßere, quia non capit: tu terræ huius incola temerè damnabis ignotas cæli leges? tu opus, conditorem? tu reus, iudicem?

Tam fragilis homuncio iamiam moriturus non obiret Deo aut eius providentia.

Lips. lib. 2. de Constant. c. 12.

13.

Tertium documentum, quamuis huic loco accomodatissimum, verbo perstringam. Si momentis singulis morimur, si posterior vitæ pars priorem premit & perimit, donec & ipsa pereat; quæ fieri potest, ut in om-

Meris meditatio à peccatis coercet.

A
ne flagitium proni ruant improbi? certè qui omnem diem postremum sibi credit diluxisse, facile abstinebit à scelere mentem & manum: & qui secum ipse reputat, quàm multos in medio scelere mors occupauerit, aut in ipso conatu meditati sceleris oppresserit, facile impiorum funestos exitus perhorrescet. Certè nemo prudens inter Oceani fluctus in tabulâ ludit: nemo ab ingenti præcipitio pendulus scelera meditatatur: nemo inter hostes hilarescit inermis. Stolidior his est, qui in perpetuo mortis metu, omni momento dubius ea audet, quæ infelicem adferent æternitatem. Beatus qui hæc assiduâ meditatione præcipiens, in omnem profuturis æternitatem consiliis momentaneum vitæ tempus impendit.

Scribanius
lib. 1. Politic.
c. 27.

SECTIO TERTIA.

ECCLESIASTES.

- VERSUS 4. Melior est canis viuus leone mortuo.
5. Viuentes enim sciunt se esse morituros, mortui verò nihil nouerunt ampliùs, nec habent vltra mercedem: quia obliuioni tradita est memoria eorum.
6. Amor quoque, & odium, & inuidiæ simul perierunt, nec habent partem in hoc sæculo, & in opere quod sub Sole geritur.

METRI-